

تفسیر سوره

مؤمنه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

﴿۱﴾ وَيَلُّ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿۲﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿۳﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿۴﴾ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿۵﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿۶﴾ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقُودَةُ ﴿۷﴾ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿۸﴾ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ﴿۹﴾ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

(۱) وای بر هر عیب جوی طعنه زن. (۲) آنکه مالی جمع کرد و شماره‌اش کرد. (۳) او خیال می‌کند که اموالش او را جاودان ساخته است. (۴) چنین نیست (که می‌پندارد) قطعاً او در (آتش) شکننده‌ای افکنده شود. (۵) و تو چه دانی که (آتش) خورد کننده چیست؟ (۶) آتش افروخته الهی، (۷) که بر دلها راه یابد. (۸) آن آتش بر آنان فرو بسته شده (و راه‌گریزی از آن نیست). (۹) در ستون‌هایی بلند و کشیده.

نکته‌ها:

- «همزة» از «همز» به معنای عیب جویی از طریق چشم و ابرو و اشاره است. «لمز» به معنای عیب جویی با زبان است. حرف (ة) در پایان این دو کلمه برای مبالغه است، نظیر «ضحكة» به معنای کسی که زیاد می‌خندد.
- «حطمة» به معنای خورد کردن و شکستن کامل است. «موصدة» به حفره‌ای گفته می‌شود که در کوه ایجاد کنند و درب آن را محکم ببندند.
- منظور از «عمد ممددة» (ستون‌های بلند و کشیده)، یا میخ‌های بلندی است که اهل عذاب

را با آن میخکوب و زندانی می‌کنند و یا شعله‌های عظیم آتش که همچون ستون‌های بلند، کشیده است.

□ در لسان قرآن اگر بعد از توجه به خدا به سراغ مال رفتید ارزش است، ﴿قضية الصلوة فاتتسروا فی الارض وابتغوا...﴾^(۱) ولی اگر به جای یاد خدا به سراغ مال رفتید مورد انتقاد است. ﴿و اذا رأوا تجارة او لهوا انفضوا...﴾^(۲)

□ عیب جویی و طعنه به هر نحو و شکل ممنوع و حرام است. غیابی یا حضوری، با زبان یا اشاره، شوخی یا جدی، کوچک یا بزرگ مربوط به کار و صنعت یا آفرینش طبیعت.

□ برخی افراد از شمارش اموال خود، به رخ کشیدن آن و سرگرم شدن به آن لذت می‌بردند و گمان می‌کنند این ثروت همیشگی است و آنها را برای همیشه در دنیا نگه می‌دارد و دیگر بیماری و مرگ به سراغ آنها نمی‌آید. قرآن این دیدگاه را مذمت کرده و می‌فرماید: این نگاه به دنیا، انسان را دوزخی می‌کند. وگرنه داشتن مال دنیا و بهره بردن از آن مذمتی ندارد.

پیام‌ها:

۱- یکی از آفات و خطرات ثروت اندوزی، تحقیر دیگران است. ﴿همزة لمزة... جمع مالاً و عدده﴾

۲- مسائل اخلاقی جزء دین است و انسان مؤمن، باید زبان و نگاه خود را کنترل کند. ﴿ویل لكل همزة لمزة﴾

۳- مراقب باشیم فریب دنیا را نخوریم و به مال دنیا مغرور نشویم. ﴿يحسب انّ ماله اخلده﴾

۴- آنان که به جای انفاق مال، در فکر جمع و احتکار اموال هستند، منتظر عذاب خورد کننده قیامت باشند. ﴿جمع مالاً و عدده... لينبذن في الحطمة﴾

۵- نیش زبان و طعنه زدن، از گناهان کبیره است، زیرا درباره آن وعده عذاب آمده است. ﴿ویل لكل همزة لمزة... لينبذن في الحطمة﴾

۱. جمعه، ۱۰.

۲. جمعه، ۱۱.

- ٦- آتشی که خدا بیفروزد، نه فقط بر جسم، بلکه بر جان و دل مجرمان نفوذ می‌کند. «نار الله الموقدة التي تطلع على الافئدة»
- ٧- فکر بشر از درک حقایق دوزخ و بهشت عاجز است. «و ما ادراك ما الحطمة»
- ٨- ستون‌های بلند آتش، راه فرار را بر دوزخیان می‌بندد. «مؤصدة في عمد ممددة»

«والحمد لله رب العالمين»